

8. Opiskeluhoolto

Tässä luvussa määrätään perusopetuslain mukaisesti opiskeluhoollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhoollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimisesta.

Tässä luvussa käytetään perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto ilmaisu opiskehuolto, oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta ilmaisu oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia.

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opiskehuolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää. Opiskehuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus.

Opiskehuolto toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskehuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskehuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla on oikeus opiskehuoltopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskehuoltopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat.

8.1. Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskehuoltosuunnitelma

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskehuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskehuoltosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskehuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskehuollon ohjausryhmä. Opiskehuoltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulujen ja opiskehuoltopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskehuoltosuunnitelman valmistelussa.

Opetuksen järjestäjän opiskehuoltosuunnitelma korvaa opiskehuollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskehuoltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskehuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä koulukohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskehuoltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista kouluissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Opetuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskehuoltosuunnitelma. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten koulujen toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskehuoltopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskehuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on koulukohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1--5):

- 1) Arvio opiskehuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskehuoltopalveluista**
- 2) Kouluyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskehuollon edistämiseksi**
- 3) Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskehuolto)**
- 4) Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden**

oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

5) Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Opetussuunnitelman tulee kuvata oppilashuollon paikallisia tavoitteita ja menettelytapoja.

Oppilashuoltotyö perustuu oppilashuoltolakiin, Hangan kaupungin hyvinvointisuunnitelmaan lapsiperheille ja nuorille, sekä koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan:

- oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset
- koulukohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat
- poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään opetussuunnitelman perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat
- tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Lähempiä tietoja, katso ”**Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma**” (liite)

Opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten roolit oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arvioinnissa ja suunnittelussa

Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvä moniammatillinen yhteistyö opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa ei ole oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista opiskeluhoitoa vaan sitä ohjaa perusopetuslaki. Kukin opiskeluhoitopalvelujen ammattilainen antaa oman alansa asiantuntemusta ja/tai asiakkuuden kautta syntynyttä asiantuntemustaan ja ymmärrystään oppilaan tilanteesta, kun on tarvittaessa ja pyydetessä mukana arvioimassa ja suunnittelemassa perusopetuslain mukaisia oppilaskohtaisia tukitoimia, jotka ovat

- erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä
- erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus pienryhmässä
- erityisluokan opettajan antama opetus erityisluokassa
- tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet

Jos oppilaalla on olemassa olevia muita sosiaali- ja terveydenhuollon hoitokontakteja, heitä voi myös pyytää tarvittaessa mukaan oppilaskohtaisen tuen tarpeen arviointiin ja suunnitteluun

Opiskeluhuollon kuraattori on sosiaalialan sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin asiantuntija. Kuraattori osallistuu tarvittaessa ja pyydetessä oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin ja suunnitteluun olosuhteiden, ihmissuhteiden, sosiaalisen vuorovaikutuksen ja hyvinvoinnin, käyttäytymisen, tunne-elämän ja elämänhallinnan näkökulmasta.

Opiskeluhuollon psykologi on lapsen ja nuoren psyykkisen hyvinvoinnin sekä oppimisen psykologian asiantuntija. Psykologi osallistuu tarvittaessa ja pyydetessä oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin ja suunnitteluun oppimisen, psyykkisen kehityksen, itsesäätelyn haasteiden ja mielenterveyden näkökulmasta. Opiskeluhuollon psykologi ottaa pyydetessä ja tarvittaessa kantaa oppiaineen rajaamiseen, tarpeeseen

vapauttaa oppilas tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä ja perusopetuksen järjestämiseen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite liittyen kykyyn opiskella toiminta-alueittain tai oppiaineittain sekä liittyen oppivelvollisuuteen. Psykologi voi lisäksi konsultoida pyydettyä ja tarvittaessa liittyen avustajapalvelun tarpeeseen terveydellisistä syistä.

Kouluterveydenhoitaja on terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen sekä lasten ja nuorten kasvun ja kehityksen asiantuntija. Terveystenhoitaja osallistuu tarvittaessa ja pyydettyä oppilaskohtaisten tukitoimien arviointiin ja suunnitteluun oppilaan terveydentilan ja toimintakyvyn näkökulmasta.

Koululääkäri on lasten ja nuorten fyysisen ja psyykkisen kasvun ja kehityksen sekä niiden pulmien lääketieteellinen asiantuntija. Terveystenhoitaja konsultoi lääkäriä, jos lääkärin asiantuntemusta oppilaskohtaisten tukitoimien arvioimiseksi ja suunnittelemiseksi tarvitaan. Koululääkäri ottaa pyydettyä ja tarvittaessa kantaa tarpeeseen vapauttaa oppilas tilapäisesti oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä, perusopetuksen järjestämiseen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite sekä avustajapalvelun tarpeeseen.

Opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten kanssa tehtävän yhteistyön toteuttamistapoja oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa ja suunnittelussa

- Yhteistyö voidaan toteuttaa esimerkiksi konsultoimalla suoraan suullisesti tai kirjallisesti (sähköisesti) oppilashoitopalveluiden asiantuntijaa, jonka asiantuntemuksen piiriin oppilaan asia kuuluu.
- Jos opettaja ei tiedä, ketä asiantuntijaa olisi tarpeen konsultoida, hän voi konsultoida koko opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten tiimiä ("OHMY-tiimi") yhteisellä konsultaatioajalla.
- Opettaja kokoaa pedagogisen oppilaskohtaisen ryhmän oppilaskohtaisten tukitoimien arviointia ja suunnittelua varten
->Opiskeluhoitopalveluiden työntekijät tulevat tarvittaessa ja pyydettyä mukaan, jos opiskeluhoitopalveluiden työntekijä tietää etukäteen, kenen oppilaan tukitoimia tapaamisessa käsitellään ja hänelle on lyhyt kooste oppilaan aiemmista pedagogisista tukitoimista ja tieto siitä, mihin asiaan tarvitaan opiskeluhoitopalveluiden asiantuntijan mielipidettä.

Mikäli oppilaan asiassa on tarvetta perustaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen monialainen asiantuntijaryhmä tai sellainen on jo olemassa, voidaan oppilaan oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyviä asioita käsitellä myös tässä yhteydessä ja opettaja voi kirjata sovitut tukitoimet oppilaan pedagogiseen asiakirjaan/tuen toteuttamista koskevaan suunnitelmaan. Tällaisessa tapaamisessa käsitellään siten kahta eri asiaa, jotka kirjataan kahteen eri dokumenttiin (oppilashuoltokertomus OHL 20 § / tuen toteuttamista koskeva suunnitelma POL 20 f § /muu pedagoginen asiakirja).